

AZ OKTATÁSÜGYI MINISZTERIUM SZEMLELTETŐ FILMKIRENDELTSÉGE
 filmdia sorozatából
 28. szám.

A FOLYÓVIZ FELSZINFORMÁLÓ MUNKÁJA II.

Földrajzi diasorozat: 6.

Készült: 1952. évben

1. A kanyarulat fejlődése.

A képen látható fejlődés oka a sodorvonal áthuzódása egyik part-ról a másikra.

2. Lefüződés.

A rajz a Tisza fattyuágán tulfejlődött kanyarulat átvágódását mutatja be. Az elkeskenyedett nyak átvágódása magas vízállásnál történt.

3. Kanyarátvágás a Tiszán.

A térkép a Tisza Cibakháza-Ökéskei szakaszát ábrázolja. Az átvágás a kép hátsó középső részén történt.

4. Morotva.

Tiszafüred alatt hagyta el ezt a régi medrét a folyó. Az elhagyott rész még jó ideig megőrzi vizét, de fokozatosan fel fog tölteni.

5. Morotva.

A kép Bodrog morotvát mutat magas vízálláskor.

6. Feltöltődő morotva.

A vizinövényzet már mélyen elnyomult a morotvába. A gyors feltöltődést a nyílt folyóviztől való eltorlaszolódás is sietteti. Tisza morotvát látunk.

7. A váci zátony.

Az alsószakaszos folyó nem tud megbirkózni törmelékével, lerakja a folyómederben. Az így keletkezett zátonyokat hamar beborítja a növényzet. Ilyen a váci zátony is.

8. Margitsziget.

A főváros szívében van ma már az a Dunasziget, amelyet a kép középső háttérében látunk. Sötét növénytakarójával válik el a környezettől. A sziget előtt a Margit-híd iveli át a folyót. Az előtérben Buda házai látszanak. A Duna főága a baloldali.

9. Törmelékkup.

A perzsiai hegyekből lerohanó folyók eséscsökkenése kényszerítette ki a hordaléklerakódást s így a törmelékkupok építését. Ezek

a sík terület felé lejtnek. A törmelékkupok lejtőjén az időszakos vízfolyások sugaras barázdákat vonnak. A kép Teherán és Kazvin közötti területet ábrázol.

10. A Duna csallóközi törmelékkupja.

Közép-Európa legnagyobb törmelékkupját építette fel a Duna kisalföldi szakaszán, ahol esése megcsökkenve, rengeteg törmelékét lerakta. A mederbe rakott törmelék előtt szerteágazik a folyó. A mellékfolyókat /Rába, Vág/ kitéríti kelet felé a törmeléktömeg. A viszonylag durvább törmelék mélyebb medrében az Öreg-Duna szálítja. Ez az alsószakaszos ág. A Mosoni-Duna magasabban ágazik ki a főmederből, bele csak finomabb hordalék jut, amivel meg tud birkózni. Ezért középszakasos, kanyargós.

11. Terraszok.

A szerkezeti kép pontozottan mutatja az eredeti V alakú felsőszakaszos völgyet, melyet a folyó megnövekedett törmeléke /vagy megkisebbedett esése, mindegy! / miatt tálalaku középszakasos völgyé szélesített ki. Kiszélesített völgyébe újra bevágódott s így keletkezett a hegyen a felső terrasz. Majd újra völgyészélesítés következett. Az ábra szerint ez a folyamat még tart.

12. Terraszok.

A kép idealizált terraszképződést mutat be. A kanyargós folyó mai alluviumát a baloldalon teljesen ép két terrasz kíséri. Az alsón település látható. A terrasz az elő- és háttérben is folytatódik. A jobboldalon a folyó nagy kanyarulatába nyuló terrasz végét a mellékfolyó levágta, egy részét elhordta és így kapta ezt a formáját. A baloldalon az alacsonyabb terrasz felett magasabban /keletkezési sorrendben ez volt az első/ szintén terrasz látható a háttér felé szépen kifejlődött állapotban. A jobboldal síkságán ez a terrasz hiányzik.

13. Buda vára.

A vár a Duna magas u.n. fellelgyvári terraszán épült, Buda pedig egy terraszszinttel alacsonyabban az u.n. városi terraszon.

Készült a Felsőoktatási Jegyzetellátó Vállalatnál
Felelős vezető: Bojkovszky Lajos